

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 15/2005 vp

Valtioneuvoston selvitys EU:n pohjoisesta ulottuvuudesta; Suomen lähtökohdat jatkotyölle

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 13 päivänä toukokuuta 2005 lähettänyt jatkokirjelmän 2. UM 11.05.2005 asiassa E 131/2004 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- osastopäällikkö Kirsti Eskelinen, ulkoasiainministeriö

- kansainvälisten asioiden johtaja Paavo Pirttimäki, sisäasiainministeriö
- EU-asiain päällikkö Erja Horttanainen, Suomen Kuntaliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— valtiovarainministeriö.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon HaVL 42/2004 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Asiakirjan tarkoituksena on antaa tilannekatsaus EU:n pohjoisen ulottuvuuden jatkotyöstä. Pohjoisen ulottuvuuden nykyinen toimintaohjelma (2004—2006) päättyy vuoden 2006 lopulla. EU-ministerivaliokunnan 3.12.2004 määrittelemän kannan mukaan pohjoisen ulottuvuuden tulee säilyä osana EU:n politiikkaa ja kattaa jatkossakin laaja alue Itämereltä Luoteis-Venäjälle ja arktisille alueille. Käytännön yhteistyön kohdistuessa ensisijaisesti Luoteis-Venäjään pohjoinen ulottuvuus tulee kytkeä osaksi EU—Venäjä-yhteistyötä ja kehitteillä olevia yhteisiä alueita. EU:n ja pohjoisten alueellisten järjestöjen välistä yhteistyötä vahvistetaan myös pohjoisen ulottuvuuden yhteydessä. Kehitteillä oleva EU:n uusi naapuruus- ja kumppanuusinstru-

mentti (ENPI) on käynnistyttyään vuonna 2007 myös pohjoisen ulottuvuuden hankkeiden ensisijainen rahoituslähde. Keskeisenä tavoitteena on saada Venäjä mukaan keskusteluun pohjoisen ulottuvuuden tulevaisuudesta.

Suomi on keskustellut pohjoisen ulottuvuuden tulevista lähtökohdista komission, EU-maiden sekä Venäjän ja muiden kumppanimaiden kanssa. Komissio on ottanut valmisteluissaan huomioon Suomen näkemykset. EU:n piirissä keskustelu pohjoisen ulottuvuuden lähtökohdista alkoi maaliskuussa 2005. Alustava keskustelu pohjoisen ulottuvuuden tulevaisuudesta on alkanut EU:n neuvoston COEST-työryhmässä komission muistion "Northern Dimension Options Beyond 2006" (121/05) pohjalta. Komissio pyrkii aloittamaan keskustelut Venäjän kanssa ke-

vätkaudella 2005. Yhteinen suuntaviiva-asiakirja on määrä hyväksyä pohjoisen ulottuvuuden ministerikokouksessa syksyllä 2005 ja varsinainen kehysasiakirja Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella syksyllä 2006. Suomi on aloittanut sisäisen pohdinnan uuden pohjoisen ulottuvuuden asiakirjan painopisteistä ja aikoo jatkaa yhteydenpitoa keskeisiin toimijoihin.

Valtioneuvoston kanta

Komission muistiossa luetellut peruslähtökohdat vastaavat pääpiirteissään hallituksen joulukuussa 2004 pohjoisen ulottuvuuden jatkotyölle asettamia tavoitteita. Oleellista jatkon kannalta on pohjoisen ulottuvuuden kumppanimaiden, erityisesti Venäjän, kytkeminen valmisteluprosessiin varhaisessa vaiheessa. Suomi on toimitanut komission peruslähtökohtiin vain pieneh-

köjä tarkennusehdotuksia, jotka liittyvät tiivistysti seuraaviin Suomen kannalta tärkeisiin kysymyksiin:

— Pohjoisen ulottuvuuden määritelmät tulee säilyttää riittävän väljinä.

— Pohjoisen alueellisten järjestöjen keskeinen rooli pohjoisen ulottuvuuden yhteistyössä.

— Maakunta- ja paikallistason, yrityssektorin sekä kansalaisjärjestöjen keskeinen rooli pohjoisen ulottuvuuden toimeenpanossa.

Toimintasektoreiden osalta on käyty vasta alustavaa kotimaista keskustelua. Suomi korostaa lähtökohtia, jotka tiivistetysti ovat seuraavat:

— Fokusointia tulee lisätä.

— Kumppanuudet yhteistyömallina.

— Rajat ylittävä yhteistyö on jatkossakin syytä mainita oleellisena osana pohjoisen ulottuvuuden yhteistyötä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Pohjoisen ulottuvuuden nykyinen toimintaohjelma (2004—2006) päättyy vuoden 2006 lopulla. EU-ministerivaliokunta on 3.12.2004 määritellyt kannan Suomen lähtökohdista pohjoisen ulottuvuuden jatkotyölle. Hallintovaliokunta on antanut joulukuussa 2004 eduskunnalle annettua selvityksestä lausunnon HaVL 42/2004 vp — E 131/2004 vp. EU:n piirissä alustava keskustelu pohjoisen ulottuvuuden tulevaisuudesta on alkanut EU:n neuvoston COEST-työryhmässä komission muistion "Northern Dimension Options Beyond 2006" (121/05) pohjalta.

Hallintovaliokunta toteaa myönteisenä sen, että komission peruslähtökohdat vastaavat pääpiirteissään tavoitteita, jotka hallitus on joulukuussa 2004 pohjoisen ulottuvuuden jatkotyölle asettanut ja joihin hallintovaliokunta on edellä mainitussa lausunnossaan yhtynyt. Valiokunta pitää Suomen komissiolle esittämiä tarkennusehdotuksia perusteltuina ja Suomen linjan mukaisina.

Hallintovaliokunta on edellä mainitussa lausunnossaan käsitellyt varsin laajasti pohjoisen

ulottuvuuden jatkotyötä koskevia lähtökohtia, ja valiokunta viittaa lausunnossaan oleviin kannanottoihin. Valiokunta toteaa, että pohjoisen ulottuvuuden määritelmät ja aluerajaukset on tarpeen säilyttää riittävän väljinä ja joustavina. Myös rahoituksen suhteen on hyvä säilyttää riittävä väljyys. Parhaillaan käynnissä olevien rahoituskehysneuvottelujen etenemistä on syytä seurata ja analysoida huolella ja tarpeen mukaan palata rahoituskysymykseen uudelleen.

Valiokunta painottaa tässä yhteydessä vielä maakunta- ja paikallistason sekä kansalaisjärjestöjen roolia pohjoisen ulottuvuuden suunnittelussa ja toimeenpanossa. Etenkin Venäjän nykyistä tiiviimpi mukaan saaminen pohjoisen ulottuvuuden yhteistyön piiriin voi avata uusia mahdollisuuksia rajat ylittävään ja alueiden väliin yhteistyöhön.

Valiokunta katsoo, että pohjoisen ulottuvuuden yhteistyössä tulee kiinnittää huomiota erityisesti alueen kehityksen kannalta keskeisiin aloihin, erityisesti yhteistyöhön, jolla on suora vaikutus alueen asukkaiden elämään, ympäristöön ja yritysten toimintaedellytyksiin. Myös ra-

jayhteistyö ja rajaturvallisuus ovat tässä suhteessa tärkeitä.

Valiokunta tukee Suomen ja Ruotsin yhteistä tavoitetta seuraavan pohjoisen ulottuvuuden ministerikokouksen järjestämiseksi Britannian EU-puheenjohtajuuskaudella syksyllä 2005. Tämä on tärkeää, jotta pohjoisen ulottuvuuden tulevaisuusvalmistelua saadaan vietyä eteenpäin ja

aikanaan saattaa päätökseen Suomen puheenjohtajuuskaudella syksyllä 2006.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin painoituksin täydennettynä.

Helsingissä 20 päivänä toukokuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
jäs. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Rakel Hiltunen /sd
Esko Kurvinen /kok
Lauri Kähkönen /sd
Rosa Meriläinen /vihr

Lauri Oinonen /kesk
Heli Paasio /sd
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /kesk
Ahti Vielma /kok
Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.